Parlament Europejski
2024-2029

TEKSTY PRZYJĘTE

P10_TA(2026)0014

Prawa człowieka i demokracja na świecie oraz polityka Unii Europejskiej w tym zakresie – sprawozdanie roczne za 2025 r.

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 21 stycznia 2026 r. w sprawie praw człowieka i demokracji na świecie oraz polityki Unii Europejskiej w tym zakresie – sprawozdanie roczne za 2025 r. (2025/2166(INI))

Parlament Europejski,

– uwzględniając Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej,

– uwzględniając europejską konwencję praw człowieka,

– uwzględniając art. 2, 3, 8, 21, 23 oraz 36 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE),

– uwzględniając art. 17 i 207 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE),

– uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka oraz inne właściwe traktaty i instrumenty Organizacji Narodów Zjednoczonych dotyczące praw człowieka,

– uwzględniając Konwencję ONZ w sprawie zapobiegania i karania zbrodni ludobójstwa, przyjętą 9 grudnia 1948 r.,

– uwzględniając konwencję genewską o traktowaniu jeńców wojennych, przyjętą 12 sierpnia 1949 r.,

– uwzględniając Konwencję ONZ w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania z 10 grudnia 1984 r. oraz załączony do niej protokół fakultatywny przyjęty 18 grudnia 2002 r.,

– uwzględniając Deklarację ONZ w sprawie praw ludów tubylczych, przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 13 września 2007 r.,

– uwzględniając Konwencję ONZ o prawach osób niepełnosprawnych z

12 grudnia 2006 r. oraz załączony do niej protokół fakultatywny przyjęty 13 grudnia 2006 r.,

– uwzględniając Deklarację w sprawie eliminacji wszelkich form nietolerancji i dyskryminacji opartych na religii lub przekonaniach, ogłoszoną przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w rezolucji 36/55 z 25 listopada 1981 r.,

– uwzględniając oenzetowską Deklarację praw osób należących do mniejszości narodowych lub etnicznych, religijnych i językowych z 18 grudnia 1992 r.,

– uwzględniając Konwencję ONZ o prawach dziecka z 20 listopada 1989 r. i dwa protokoły fakultatywne do niej przyjęte 25 maja 2000 r.,

– uwzględniając protokoły nr 6 i 13 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności Rady Europy z 28 kwietnia 1983 r., dotyczące zniesienia kary śmierci,

– uwzględniając Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych,

– uwzględniając konkluzje Rady z 27 stycznia 2025 r. w sprawie priorytetów UE na rok 2025 na forach ONZ zajmujących się prawami człowieka,

– uwzględniając Plan działania UE dotyczący praw człowieka i demokracji na lata 2020–2024, przyjęty przez Radę 17 listopada 2020 r., oraz jego przegląd śródokresowy przyjęty 9 czerwca 2023 r.,

– uwzględniając rozporządzenie Rady (UE) 2020/1998 z 7 grudnia 2020 r. w sprawie środków ograniczających stosowanych w sytuacji poważnych pogwałceń i naruszeń praw człowieka[1],

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/947 z 9 czerwca 2021 r. ustanawiające Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – „Globalny wymiar Europy”, zmieniające i uchylające decyzję Parlamentu Europejskiego i Rady nr 466/2014/UE oraz uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1601 i rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 480/2009[2],

– uwzględniając strategię UE na rzecz praw dziecka (COM(2021)0142),

– uwzględniając wytyczne UE dotyczące propagowania i ochrony

---

1 Dz.U. L 410 I z 7.12.2020, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/1998/oj.

2 Dz.U. L 209 z 14.6.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj.

wolności religii lub przekonań,

– uwzględniając wytyczne UE dotyczące wolności wypowiedzi w internecie i poza nim, przyjęte przez Radę 12 maja 2014 r.,

– uwzględniając zmienione wytyczne UE w sprawie polityki UE wobec państw trzecich dotyczącej tortur oraz innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania, przyjęte przez Radę 16 września 2019 r.,

– uwzględniając zmienione wytyczne UE w sprawie dzieci w konfliktach zbrojnych, zatwierdzone przez Radę 24 czerwca 2024 r.,

– uwzględniając wspólny wniosek Komisji i wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa z 3 maja 2023 r. w sprawie rozporządzenia Rady dotyczącego środków ograniczających stosowanych w sytuacji poważnych przypadków korupcji (JOIN(2023)0013),

– uwzględniając wytyczne UE dotyczące propagowania przestrzegania międzynarodowego prawa humanitarnego,

– uwzględniając Rzymski statut Międzynarodowego Trybunału Karnego z 17 lipca 1998 r.,

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 stycznia 2019 r. w sprawie wytycznych UE i mandatu specjalnego wysłannika UE ds. propagowania wolności religii lub przekonań poza UE[3],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 8 lipca 2021 r. w sprawie globalnego systemu sankcji UE za naruszenia praw człowieka (unijna ustawa Magnickiego)[4],

– uwzględniając konkluzje Rady z 27 maja 2024 r. w sprawie dostosowania planu działania UE dotyczącego praw człowieka i demokracji na lata 2020–2024 do wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027,

– uwzględniając unijny plan działania na rzecz równouprawnienia płci i wzmocnienia pozycji kobiet w działaniach zewnętrznych na lata 2021–2025 (GAP III),

– uwzględniając wytyczne UE w sprawie obrońców praw człowieka, przyjęte przez Radę 14 czerwca 2004 r.,

– uwzględniając roczne sprawozdanie UE za 2024 r. na temat praw człowieka i demokracji na świecie,

– uwzględniając Nagrodę im. Sacharowa za wolność myśli, którą w 2025 r. przyznano białoruskiemu dziennikarzowi Andrzejowi

---

3 Dz.U. C 411 z 27.11.2020, s. 30.
4 Dz.U. C 99 z 1.3.2022, s. 152.

Poczobutowi i gruzińskiej dziennikarce Mzii Amaglobeli,

– uwzględniając swoją rezolucję z 2 kwietnia 2025 r. w sprawie praw człowieka i demokracji na świecie oraz polityki Unii Europejskiej w tym zakresie – sprawozdanie roczne za rok 2024[5], a także swoje wcześniejsze rezolucje w sprawie sprawozdań rocznych za lata poprzednie,

– uwzględniając swoje rezolucje dotyczące łamania praw człowieka oraz naruszania zasad demokracji i praworządności (znane jako rezolucje w trybie pilnym), przyjęte zgodnie z art. 150 Regulaminu, zwłaszcza rezolucje przyjęte w 2025 r.,

– uwzględniając art. 55 Regulaminu,

– uwzględniając opinię przedstawioną przez Komisję Praw Kobiet i Równouprawnienia,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych (A10-0262/2025),

A. mając na uwadze, że zgodnie z art. 2 i 21 TUE Unia Europejska opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka; mając na uwadze, że działania UE na całym świecie muszą bazować na powszechności i niepodzielności praw człowieka oraz na fakcie, że skuteczna ochrona i obrona praw człowieka oraz demokracji jest podstawą działań zewnętrznych UE;

B. mając na uwadze, że spójność polityki wewnętrznej i zewnętrznej UE ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia skutecznej i wiarygodnej polityki UE w dziedzinie praw człowieka oraz dla obrony i wspierania wolności i demokracji;

C. mając na uwadze, że systemy demokratyczne są najodpowiedniejsze, aby zagwarantować każdej osobie możliwość korzystania z przysługujących jej praw człowieka i praw podstawowych; mając na uwadze, że świat demokracji, rozumiany jako dojrzałe systemy demokratyczne, jest w ogólnym rozrachunku światem bezpieczniejszym, biorąc pod uwagę znaczące mechanizmy kontroli i równowagi, które zapobiegają nieprzewidywalnym zachowaniom autokracji na arenie międzynarodowej; mając na uwadze, że obecnie tylko 29% ludności świata żyje w liberalnych demokracjach, co stanowi gwałtowny spadek w porównaniu z 52% w roku 2009; mając na uwadze, że ów wzrost autorytaryzmu, rządów nieliberalnych i populizmu zagraża globalnemu ładowi opartemu na zasadach, ochronie i propagowaniu praw człowieka na świecie, a także wartościom i zasadom, na których opiera się UE; mając na uwadze, że terroryzm i ekstremizm również nasilają się i zagrażają tym

---

5 Dz.U. C, C/2025/4390, 9.9.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/4390/oj.

wartościom i zasadom;

D. mając na uwadze, że UE głęboko wierzy w multilateralizm, światowy ład oparty na zasadach oraz zbiór uniwersalnych wartości, zasad i norm, którymi kierują się państwa członkowskie ONZ i których zobowiązały się przestrzegać zgodnie z Kartą Narodów Zjednoczonych, oraz że w pełni wspiera ten multilateralizm, ład i zbiór wartości;

E. mając na uwadze, że globalny sprzeciw wobec równouprawnienia płci i wobec praw podstawowych, w tym praw kobiet, oraz nasilająca się retoryka anty-LGBTIQ+ podważa prawa osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji;

F. mając na uwadze, że nadużywanie technologii cyfrowego nadzoru i sztucznej inteligencji stanowi coraz większe zagrożenie dla prywatności, wolności słowa i obrońców praw człowieka;

G. mając na uwadze, że legitymacja międzynarodowego porządku opartego na zasadach, który UE zdecydowanie popiera i stara się chronić, zależy od poszanowania postanowień organów międzynarodowych, takich jak rezolucje Rady Bezpieczeństwa ONZ oraz postanowienia i decyzje Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości (MTS) i Międzynarodowego Trybunału Karnego (MTK); mając na uwadze coraz większe i bezprecedensowe globalne zagrożenia dla przestrzegania takich postanowień i decyzji, a także ogólnie prawa międzynarodowego, praw człowieka i międzynarodowego prawa humanitarnego w sytuacjach pojawiających się i trwających konfliktów; mając na uwadze, że reżimy autorytarne i nieliberalne nadużywają forów wielostronnych do propagowania reakcyjnej agendy, która stanowi wyzwanie dla praw człowieka oraz wielostronnego porządku opartego na zasadach; mając na uwadze, że dyskredytowanie i atakowanie organizacji wielostronnych ma poważne konsekwencje, na przykład sprzyja kulturze bezkarności; mając na uwadze, że instytucje międzynarodowe, ich urzędnicy i osoby z nimi współpracujące coraz częściej stają się celem ataków i gróźb; mając na uwadze, że społeczność międzynarodowa, w tym UE, odpowiada za utrzymanie międzynarodowego porządku opartego na zasadach poprzez gwarantowanie powszechnego przestrzegania zasad, w tym przez partnerów;

H. mając na uwadze, że ogromne cięcia w międzynarodowym finansowaniu działań na rzecz praw człowieka, wspierania demokracji i niezależnych mediów sprawiły, że UE stała się jednym z ostatnich głównych podmiotów globalnych w tym obszarze;

I. mając na uwadze, że ONZ stoi w obliczu bardzo niepokojącej i tragicznej sytuacji finansowej, redukcji personelu o 20% i budżetu ogólnego o 500 mln USD, a dodatkowe znaczne cięcia dotyczą agencji pokojowych, humanitarnych i zdrowotnych, co jest skutkiem

wycofania międzynarodowego wsparcia finansowego;

J. mając na uwadze, że plan działania UE dotyczący praw człowieka i demokracji na lata 2020–2024 przedłużono do 2027 r. i należy rozpocząć opracowywanie udoskonalonego planu na lata 2028–2034 wraz z nowymi wieloletnimi ramami finansowymi, aby sprostać nowym wyzwaniom, przed jakimi stoi świat; mając na uwadze, że w zmienionej strukturze proponowanych nowych wieloletnich ram finansowych brakuje programu poświęconego prawom człowieka, demokracji i praworządności oraz konkretnych środków budżetowych przeznaczonych na te cele, co budzi obawy dotyczące niedofinansowania, braku przewidywalności i osłabienia priorytetów tematycznych;

K. mając na uwadze, że obrońcy praw człowieka, w tym obrońcy praw kobiet, i organizacje społeczeństwa obywatelskiego są kluczowymi partnerami w wysiłkach UE na rzecz ochrony i propagowania praw człowieka, demokracji i praworządności; mając na uwadze, że rządy i podmioty niepaństwowe na całym świecie jeszcze bardziej ograniczają przestrzeń obywatelską, ponieważ coraz częściej cenzurują, uciszają i nękają m.in. obrońców praw człowieka, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, dziennikarzy, wspólnoty religijne, przywódców opozycji i inne grupy wyższego ryzyka, co prowadzi do dalszego ograniczania przestrzeni dla społeczeństwa obywatelskiego;

L. mając na uwadze, że rządy na całym świecie coraz częściej cenzurują, uciszają i nękają obrońców praw człowieka oraz organizacje społeczeństwa obywatelskiego podczas ich pracy; mając na uwadze, że zachowania takie obejmują strategiczne powództwa zmierzające do stłumienia debaty publicznej, restrykcyjną politykę rządu, kampanie zniesławiające, dyskryminację i zastraszanie lub przemoc, w tym egzekucje pozasądowe, uprowadzenia, arbitralne aresztowania i zatrzymania; mając na uwadze, że ataki na obrońców praw człowieka są coraz częściej wymierzone w ich rodziny i społeczności;

M. mając na uwadze, że prześladowanie mniejszości religijnych stanowi naruszenie wolności religii lub przekonań, jednego z praw podstawowych zapisanych w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej i w prawie międzynarodowym;

N. mając na uwadze, że społeczności chrześcijańskie na Bliskim Wschodzie, należące do najstarszych na świecie, nadal borykają się z poważnymi prześladowaniami, dyskryminacją, przymusowymi wysiedleniami oraz ograniczeniami wolności religii lub przekonań;

O. mając na uwadze, że dyrektywa (UE) 2024/1712[6] zmieniła dyrektywę 2011/36/UE[7] przez włączenie wyzyskiwania do macierzyństwa zastępczego, przymusowego małżeństwa lub nielegalnej adopcji w zakres praktyk stanowiących handel ludźmi;

P. mając na uwadze, że w konwencji stambulskiej – do której niedawno przystąpiła UE, chociaż ratyfikowały ją tylko niektóre państwa członkowskie – stwierdzono, że konflikty zbrojne powodują powtarzające się naruszenia praw człowieka dotykające ludność cywilną, zwłaszcza kobiety, które padają ofiarą gwałtów i przemocy seksualnej wykorzystywanych jako narzędzie wojny, a także doświadczają nasilenia przemocy ze względu na płeć podczas konfliktów i po ich zakończeniu, natomiast osoby ocalałe nie mają dostępu do wymiaru sprawiedliwości ani odpowiedniego wsparcia medycznego i psychologicznego; mając na uwadze, że w wyżej wymienionej konwencji zdefiniowano przemoc wobec kobiet jako naruszenie praw człowieka;

Q. mając na uwadze, że równość płci jest jedną z podstawowych wartości UE i że prawa człowieka przysługujące kobietom i dziewczętom, w tym ich prawa seksualne i reprodukcyjne, wciąż są łamane na całym świecie; mając na uwadze, że kobiety doświadczają wyjątkowych i niewspółmiernych skutków konfliktów, zmiany klimatu i migracji, w tym są bardziej narażone na przemoc ze względu na płeć, marginalizację ekonomiczną i bariery w dostępie do zasobów; mając na uwadze, że niezwykle ważna praca obrońców praw człowieka i organizacji społeczeństwa obywatelskiego skupiających się na kobietach jest coraz bardziej ograniczana oraz spotyka się z groźbami przemocą, nękaniem i zastraszaniem;

R. mając na uwadze, że organizacje społeczeństwa obywatelskiego reprezentujące osoby z niepełnosprawnościami i ich rodziny odgrywają istotną rolę w propagowaniu praw człowieka oraz budowaniu demokratycznych i inkluzywnych społeczeństw; mając na uwadze, że osoby z niepełnosprawnościami, w szczególności kobiety i dziewczęta, spotykają się z dyskryminacją intersekcjonalną w kontekście konfliktów, migracji i handlu ludźmi, oraz mając na uwadze, że w działaniach zewnętrznych UE trzeba zapewniać im pełną integrację i równy dostęp, zgodnie z Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych;

S. mając na uwadze, że kryzys klimatyczny stanowi zagrożenie dla całej

---

6 Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1712 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie zmiany dyrektywy 2011/36/UE w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar (Dz.U. L, 2024/1712, 24.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1712/oj).

7 Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar (Dz.U. L 101 z 15.4.2011, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/36/oj).

ludzkości i jest w istocie kryzysem praw człowieka, gdyż zagraża prawu do życia, pożywienia, wody i warunków sanitarnych, zdrowia i kultury oraz innym prawom w każdym regionie świata, co zostało uznane przez Międzyrządowy Zespół ds. Zmian Klimatu i Radę Praw Człowieka ONZ;

T. mając na uwadze, że wspieranie demokracji stanowi centralny element działań zewnętrznych UE, a obserwacja wyborów jest jednym z kluczowych instrumentów w unijnym zestawie narzędzi;

U. mając na uwadze, że w 2024 r. ponad połowa ludności świata poszła do urn i że podczas wielu z tych wyborów dochodziło do manipulacji, dezinformacji i prób ingerencji z kraju lub z zagranicy; mając na uwadze, że podobne tendencje obserwuje się w 2025 r.;

V. mając na uwadze, że według światowego rankingu wolności prasy na rok 2025, opracowanego przez organizację Reporterzy bez Granic, ponad połowa ludności świata mieszka w krajach, w których sytuacja w zakresie wolności prasy jest bardzo poważna, a ogólny stan wolności prasy na świecie po raz pierwszy w historii rankingu określono jako trudny; mając na uwadze, że według barometru z 2025 r. przygotowanego przez Reporterów bez Granic od 1 stycznia do czwartku 10 września 2025 r. zginęło 51 dziennikarzy i pracowników mediów, 527 jest zatrzymanych, 25 jest przetrzymywanych jako zakładnicy, a 142 zaginęło;

W. mając na uwadze, że miniony rok przyniósł dalsze upowszechnienie przepisów dotyczących obcych wpływów lub tzw. zagranicznych agentów, w tym w państwach o statusie krajów kandydujących do UE, wymierzonych w organizacje społeczeństwa obywatelskiego i media oraz próbujących uniemożliwić im otrzymywanie wsparcia finansowego z zagranicy, w tym z UE i jej państw członkowskich, co sprzyja atmosferze strachu i autocenzury;

X. mając na uwadze, że według sprawozdania UNESCO z 2025 r. w sprawie monitorowania edukacji na świecie 272 mln dzieci i ludzi młodych jest pozbawionych podstawowego prawa do nauki i nie uczęszcza do szkoły, co stanowi znaczny wzrost o 21 mln w porównaniu z ostatnim szacunkowym wynikiem wynoszącym 251 mln; mając na uwadze, że dziewczęta i kobiety są w dalszym ciągu narażone nie tylko na ubóstwo, lecz również na negatywne skutki norm kulturowych, uprzedzeń ze względu na płeć, małżeństw dzieci i przemocy za pośrednictwem oficjalnej, dyskryminującej polityki, która uniemożliwia im dostęp do edukacji i rynku pracy, a według danych UNICEF co trzecia nastolatka z najbiedniejszych rodzin nigdy nie chodziła do szkoły;

Y. mając na uwadze, że przyjęty w grudniu 2020 r. unijny globalny

system sankcji za naruszenia praw człowieka (ustawa Magnickiego[8]) umożliwia UE nakładanie środków ograniczających na osoby i podmioty odpowiedzialne za poważne naruszenia praw człowieka na całym świecie; mając na uwadze, że niektóre państwa członkowskie UE przyjęły własne ustawodawstwo krajowe w stylu ustawy Magnickiego;

Z. mając na uwadze, że ponadnarodowe represje są dobrze udokumentowanym zjawiskiem mającym miejsce w globalnym kontekście pogarszającej się sytuacji w zakresie praw człowieka, kurczącej się przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego i coraz powszechniejszych reżimów autorytarnych, które są coraz bardziej represyjne i asertywne;

AA. mając na uwadze, że brak niezależności sądownictwa podważa zasadę podziału władzy, osłabia praworządność i przyczynia się do regresu demokracji;

AB. mając na uwadze, że terytoria niektórych krajów, w tym krajów należących do UE, pozostają pod okupacją wojskową obcego mocarstwa, co stanowi naruszenie prawa międzynarodowego i odpowiednich rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ; mając na uwadze, że nadal dochodzi do ciągłych naruszeń praw człowieka, w tym praw własności, swobody przemieszczania się i wyznania, a także ograniczeń w dostępie do dziedzictwa kulturowego i religijnego na okupowanych obszarach oraz w jego ochronie; mając na uwadze, że kwestia osób zaginionych oraz prawo rodzin do prawdy i sprawiedliwości pozostają nierozwiązane;

Rosnące zagrożenia i wyzwania globalne dla praw człowieka i demokracji

1. potwierdza swoje stanowisko wyrażone w sprawozdaniu rocznym za 2024 r., przyjętym 2 kwietnia 2025 r., w odniesieniu do powszechności i niepodzielności praw człowieka oraz ochrony przyrodzonej godności wszystkich ludzi, opierające się na wartościach i zasadach UE, które przyświecają działaniom Unii na arenie międzynarodowej na mocy art. 21 TUE; przypomina w szczególności o swoich wnioskach dotyczących praw kobiet, dzieci, migrantów i uchodźców, mniejszości religijnych i etnicznych oraz wszystkich osób, które są nadal narażone na naruszenia praw człowieka w sposób szczególnie podstępny ze względu na rasę, pochodzenie etniczne, religię, kastę, płeć, seksualność, niepełnosprawność lub status społeczno-ekonomiczny, a także obawy dotyczące naruszeń wolności myśli, sumienia, religii, wypowiedzi, wolności mediów, prawa do informacji i udziału społeczeństwa;

---

8 Decyzja Rady (WPZiB) 2020/1999 z dnia 7 grudnia 2020 r. w sprawie środków ograniczających stosowanych w sytuacji poważnych pogwałceń i naruszeń praw człowieka (Dz.U. L 410 I z 7.12.2020, s. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2020/1999/oj) i rozporządzenie Rady (UE) 2020/1998 z 7 grudnia 2020 r.

ponownie wyraża zdecydowany sprzeciw wobec kary śmierci;

2. podkreśla, że faktyczne poszanowanie i ochrona praw człowieka i wolności musi być podstawą polityki zewnętrznej UE; wzywa UE do dalszego opracowywania kompleksowego zestawu narzędzi służących wzmocnieniu praw człowieka i demokracji na całym świecie; wzywa UE i jej państwa członkowskie do ciągłego dawania przykładu zgodnie z wyznawanymi wartościami, aby propagować prawa człowieka i międzynarodowy wymiar sprawiedliwości oraz zdecydowanie stać na ich straży;

Regres demokracji

3. potępia pogarszanie się globalnej sytuacji w zakresie praw człowieka, nasilającą się tendencję do łamania i naruszania praw człowieka oraz regres demokracji na całym świecie, w tym m.in. nieprzestrzeganie praw kobiet, egzekucje, egzekucje pozasądowe, arbitralne aresztowania i zatrzymania, tortury i złe traktowanie, przemoc ze względu na płeć, represje wobec społeczeństwa obywatelskiego, przeciwników politycznych, grup zmarginalizowanych i szczególnie narażonych, w tym dzieci i osób starszych, migrantów, uchodźców i osób ubiegających się o azyl oraz mniejszości etnicznych i religijnych;

4. podkreśla, że UE musi być w pełni przygotowana, aby przeciwdziałać nasilaniu się autorytaryzmu, totalitaryzmu i populizmu, a także coraz częstszemu łamaniu zasad powszechności praw człowieka, demokracji i międzynarodowego prawa humanitarnego; zauważa, że prawo do udziału w wolnych i uczciwych wyborach jest atakowane przez reżimy autorytarne, totalitarne i nieliberalne; ubolewa, że w wielu dojrzałych demokracjach coraz częściej pojawiają się przeszkody w pełnym korzystaniu z tych praw; podkreśla, że reżimy te przeprowadzają fałszywe wybory w celu legitymizacji swojej władzy, ponieważ brak jest rzeczywistych warunków do rywalizacji, legitymizacji i pluralizmu;

5. podkreśla, jak istotne jest zapewnienie dziewczętom wysokiej jakości edukacji i równych szans, co jest niezbędne do wzmocnienia pozycji kobiet i pełnej realizacji przysługujących im praw; podkreśla, że inwestycje w edukację dziewcząt na całym świecie przynoszą społeczeństwu pozytywne wyniki dla przyszłych pokoleń; ponownie zaznacza, że trzeba zapewnić dostosowaną do wieku i opartą na dowodach kompleksową edukację seksualną oraz wyeliminować, zarówno w UE, jak i poza nią, stereotypy płciowe i szkodliwe normy społeczne, które pogłębiają nierówności;

6. podkreśla krytyczną potrzebę ochrony praw kobiet w ciąży, zapewniając kompleksowe wsparcie na rzecz ich zdrowia, bezpieczeństwa i godności;

7. podkreśla znaczenie zwalczania wszelkich form wykorzystywania seksualnego kobiet, w tym handlu ludźmi w celu wykorzystywania

seksualnego; podkreśla potrzebę zapobiegania i przeciwdziałania legalizacji i normalizacji prostytucji, która grozi nasileniem wyzysku, nadużyć i przestępczości zorganizowanej; apeluje o skuteczną politykę ukierunkowaną na zapobieganie, ochronę i wspieranie ofiar oraz ściganie osób czerpiących korzyści z wykorzystywania seksualnego;

8. ponownie podkreśla, że gwałt pozostaje jednym z najbardziej rozpowszechnionych naruszeń praw człowieka, oraz przypomina, że gwałt, definiowany na podstawie braku zgody, musi zostać uznany za przestępstwo w prawie UE na podstawie istniejących ram prawnych; potępia w najostrzejszych słowach wykorzystywanie gwałtów i innych form przemocy seksualnej jako narzędzia wojny wykorzystywanego do terroryzowania ludności cywilnej, tłumienia oporu i niszczenia społeczności; przypomina, że zgodnie z prawem międzynarodowym takie czyny mogą stanowić zbrodnie wojenne, zbrodnie przeciwko ludzkości lub czyny przyczyniające się do ludobójstwa;

9. wzywa UE i podmioty globalne do potępienia praktyk takich jak okaleczanie żeńskich narządów płciowych, przymusowe i wczesne małżeństwa, przemoc w imię honoru i zabójstwa honorowe; apeluje o podjęcie zdecydowanych działań w całej UE i na świecie w celu zapobiegania handlowi kobietami i dziewczętami oraz wspierania ofiar przemocy seksualnej i przemocy ze względu na płeć;

10. podkreśla, że cyberataki, dezinformacja i informacje wprowadzające w błąd, często wykorzystywane jako narzędzia obcej ingerencji, w tym w okresach wyborczych, nasilają ową tendencję spadkową w demokracji; podkreśla decydujące znaczenie wiarygodnych, niezależnych i zróżnicowanych źródeł informacji oraz solidnego dziennikarstwa nie tylko dla przejrzystości i odpowiedzialności, ale także dla odporności instytucji demokratycznych i świadomego udziału obywateli w życiu publicznym; jest zatem głęboko zaniepokojony potęgującymi się i wieloaspektowymi wyzwaniami stojącymi przed niezależnymi mediami, w tym nasilającymi się atakami na dziennikarzy i spadkiem dostępnego finansowania; ponownie podkreśla, że wolność słowa jest prawem człowieka niezbędnym dla rozwoju pluralistycznego i demokratycznego społeczeństwa; potępia nasilającą się cenzurę oraz uciszanie i nękanie dziennikarzy, obrońców praw człowieka i organizacji społeczeństwa obywatelskiego przy pomocy przepisów dotyczących tzw. agentów zagranicznych, a także innych środków ustawodawczych i nieustawodawczych przyjmowanych przez reżimy autorytarne i nieliberalne; zwraca uwagę, że zachowania takie obejmują strategiczne powództwa zmierzające do stłumienia debaty publicznej (SLAPP), restrykcyjną politykę rządów, represje ponadnarodowe, kampanie zniesławiające, dyskryminację, zastraszanie, arbitralne zatrzymania i przemoc, co ma długotrwały wpływ na rozwój zawodowy i bezpieczeństwo; w związku z tym zwraca uwagę na rolę, jaką w świecie mediów odgrywają weryfikatorzy, dzięki którym społeczeństwo może mieć zaufanie do

otrzymywanych informacji;

11. podkreśla zasadniczą rolę społeczeństwa obywatelskiego w dobrze funkcjonującej demokracji; jest poważnie zaniepokojony ciągłym ograniczaniem przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego i rosnącymi zagrożeniami dla pracy obrońców praw człowieka i członków organizacji społeczeństwa obywatelskiego, a także ich rodzin, społeczności i prawników, a za szczególnie niepokojące uważa coraz bardziej wyszukane środki ich prześladowania; stanowczo potępia ich arbitralne zatrzymania i zabójstwa; ubolewa z powodu działań podejmowanych przez rządy na całym świecie w celu ograniczenia przestrzeni dla społeczeństwa obywatelskiego, na przykład poprzez wprowadzanie precyzyjnych przepisów mających na celu ograniczenie finansowania dla organizacji pozarządowych, w tym również pochodzącego ze źródeł zagranicznych, przyjmowanie przepisów o tzw. agentach zagranicznych oraz nadużywanie przepisów dotyczących zwalczania terroryzmu lub korupcji w celu ograniczenia wolności zgromadzeń i represjonowania obrońców praw człowieka; potępia brutalne tłumienie pokojowych protestów, rozprawianie się z protestami młodzieżowymi i studenckimi oraz z ich organizacjami na całym świecie, gdzie występują przypadki stosowania tortur i niewłaściwego traktowania skutkujące śmiercią i innymi poważnymi naruszeniami;

12. potępia utrudnianie udziału niezależnych organizacji społeczeństwa obywatelskiego w forach wielostronnych, między innymi poprzez instrumentalne wykorzystywanie organizacji pozarządowych powiązanych z rządami oraz poprzez zastraszanie i stosowanie represji;

13. podkreśla kluczową pracę obrońców praw człowieka w propagowaniu praw człowieka; ubolewa jednak z powodu nasilających się ataków na obrońców praw człowieka; potępia bezkarność, z jaką sprawcy dopuszczają się naruszeń wobec obrońców praw człowieka, zarówno w sferze publicznej, jak i prywatnej; podkreśla szczególne zagrożenia, na jakie narażone są obrończynie praw człowieka, oraz brak odpowiedzialności za takie akty; odnotowuje coraz bardziej wyrafinowane metody stosowane w celu ich prześladowania w ich krajach i poza nimi, w tym poprzez różne formy ponadnarodowych represji i groźby, również za pomocą środków finansowych, poprzez nadzór, zastraszanie, nękanie cyfrowe oraz politycznie motywowane zatrzymania dysydentów i działaczy za granicą;

14. podkreśla, że autokratyczne i nieliberalne reżimy w coraz większym stopniu wykorzystują w sposób niezgodny z prawem międzynarodowe przepisy dotyczące finansów i cyberbezpieczeństwa, takie jak przepisy dotyczące przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu lub standardy Grupy Specjalnej ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy, aby zwalczać głosy sprzeciwu i uzyskiwać dane dotyczące zachowań osób wyrażających

sprzeciw, również na terytorium UE;

15. przypomina, że w sytuacji wojny i przymusowych przesiedleń osoby LGBTIQ+ są szczególnie narażone na prześladowania i przemoc; wzywa Komisję i Europejską Służbę Działań Zewnętrznych (ESDZ) do dopilnowania, by pomoc zewnętrzna UE uwzględniała środki ochrony i zabezpieczenia w takich sytuacjach;

16. podkreśla, że podczas konfliktów i przymusowego przesiedlenia ciężar opieki w nieproporcjonalnie dużym stopniu spada na kobiety i dziewczęta, co ogranicza ich dostęp do edukacji, zatrudnienia i udziału w życiu politycznym; apeluje o to, by pomoc humanitarna UE obejmowała środki wspierające kobiety, które sprawują opiekę;

17. uważa, że chociaż wykorzystanie nowych i powstających technologii, takich jak sztuczna inteligencja, może znacznie poprawić dobrostan ludzi, nieograniczone lub nieprzemyślane stosowanie tych technologii również stanowi poważne zagrożenie dla demokracji i praw człowieka, przy czym należy również pamiętać, że transformacja ta może być kształtowana przez stronnicze dane i napędzana przez algorytmy, które często wzmacniają dyskryminację; potępia coraz częstsze niewłaściwe wykorzystywanie i nadużywanie przez reżimy autorytarne technologii rozpoznawania twarzy, masowej inwigilacji cyfrowej, treści typu deepfake, kampanii dezinformacyjnych, cenzury treści internetowych, ograniczania dostępu do informacji, cyberataków, naruszeń bezpieczeństwa danych, finansowanych przez państwo operacji wywierania wpływu w internecie oraz coraz częstszego wyłączania internetu jako potężnych narzędzi przymusu; podkreśla, że wyłączanie internetu jest często wykorzystywane przez reżimy autorytarne do tłumienia sprzeciwu politycznego i ograniczania wolności politycznej; zauważa, że wobec braku solidnych minimalnych gwarancji w zakresie praw człowieka istnieje ryzyko wywozu odpowiednich technologii do krajów autokratycznych, co ułatwia również łamanie praw człowieka w innych krajach;

18. potępia falę sprzeciwu w różnych częściach świata wobec równości płci oraz praw kobiet i osób LGBTIQ+; zaznacza, że tendencje te stanowią zagrożenie dla podstawowych zasad zapisanych w Traktacie o Unii Europejskiej;

19. w najostrzejszych słowach potępia nasilające się ataki na zdrowie i prawa seksualne i reprodukcyjne na całym świecie; ponownie stwierdza, że odmowa kompleksowych usług wysokiej jakości w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego, w tym bezpiecznej i legalnej aborcji, stanowi formę przemocy ze względu na płeć;

20. ponownie wyraża zaniepokojenie naruszeniami prawa do wolności myśli, sumienia, religii i przekonań oraz globalnym nasileniem się nietolerancji wobec lokalnych podmiotów wyznaniowych i wspólnot religijnych; ubolewa nad polityczną instrumentalizacją tożsamości

religijnych oraz wykluczaniem mniejszości religijnych, w tym z udziału w życiu politycznym, a także nad atakami na miejsca o znaczeniu kulturowym i historycznym; przypomina, że wolność wyboru religii lub przekonań jest prawem człowieka, które nie może być karane; potępia w związku z tym istnienie i wdrażanie przepisów dotyczących tzw. apostazji i bluźnierstwa, które prowadzą do surowych kar, poniżającego traktowania, a w niektórych przypadkach nawet do wyroków śmierci;

21. potępia praktykę komercyjnego macierzyństwa zastępczego, która może wiązać się z wykorzystywaniem reprodukcyjnym i wykorzystywaniem ciał kobiet dla korzyści finansowych lub innych, w szczególności w przypadku kobiet znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji w państwach spoza UE; wzywa Komisję do podjęcia działań, by wspomóc wyeliminowanie komercyjnego macierzyństwa zastępczego;

Multilateralizm

22. wyraża głębokie zaniepokojenie utrzymującym się globalnym kryzysem odpowiedzialności i zwraca uwagę na trwającą walką o położenie kresu bezkarności za łamanie podstawowych międzynarodowych praw człowieka i prawa humanitarnego w konfliktach na całym świecie; potwierdza zasadniczą neutralność i istotną rolę pomocy humanitarnej we wszystkich konfliktach i kryzysach; zwraca uwagę na poważne konsekwencje podważania i atakowania organizacji wielostronnych, w tym ONZ, co grozi sprzyjaniem kulturze bezkarności oraz osłabieniem zaufania do systemu ONZ i jego skuteczności; wzywa UE do obrony międzynarodowych ram prawnych i wdrożenia zdecydowanych środków z myślą o przestrzeganiu tych przepisów; jest głęboko zaniepokojony faktem, że działalność instytucji wielostronnych zajmujących się prawami człowieka i wielostronny porządek oparty na zasadach są zagrożone i atakowane w sposób bezprecedensowy; wyraża głębokie ubolewanie z powodu decyzji niektórych krajów o wycofaniu się z Rady Praw Człowieka ONZ oraz z powodu ich zapowiedzi, że nie będą uczestniczyć w powszechnym okresowym przeglądzie praw człowieka; potępia ciągłe próby podważania i dyskredytowania ONZ, jej sekretarza generalnego, specjalnych sprawozdawców i agencji, w tym również agencji udzielających pomocy humanitarnej, a także ataki na misje pokojowe;

23. ponownie podkreśla, że UE i jej państwa członkowskie powinny przemawiać jednym głosem zarówno na forum ONZ, jak i na innych forach wielostronnych, aby skutecznie reagować na nich na globalne wyzwania dla praw człowieka i demokracji, oraz popierać jak najbardziej stanowczy język zgodnie z międzynarodowymi standardami praw człowieka; zaznacza, że obecny wielostronny porządek musi w pełni uwzględniać globalne podmioty, które koncentrują się na demokracji i prawach człowieka, takie jak UE;

wzywa zatem UE i państwa członkowskie do działania na rzecz zapewnienia UE stałego miejsca w forach wielostronnych, zwłaszcza w Radzie Bezpieczeństwa ONZ, dodatkowo do miejsc państw członkowskich;

24. wyraża głębokie zaniepokojenie nasilającymi się atakami autorytarnych, totalitarnych i nieliberalnych reżimów na międzynarodowy porządek oparty na zasadach, w szczególności poprzez nieuzasadnione i niesprowokowane agresje wobec pokojowo nastawionych krajów sąsiednich, a także działania mające na celu osłabienie skutecznego funkcjonowania organów ONZ, w tym nadużywanie prawa weta w Radzie Bezpieczeństwa ONZ;

25. wzywa państwa członkowskie i partnerów o podobnych poglądach do opracowania solidnej strategii, zintensyfikowania starań na rzecz przeciwdziałania tej niepokojącej eskalacji oraz wysłania wspólnego i zdecydowanego sygnału wsparcia dla tych organizacji, gdy są one atakowane lub zagrożone; uważa, że ONZ, jej jednostki składowe i inne organizacje wielostronne wymagają reform, aby skutecznie reagować na te rosnące wyzwania i zagrożenia;

26. zauważa, że owo porzucenie wielostronnego podejścia do kwestii ładu światowego nie tylko zagraża skutecznemu rozwiązywaniu obecnych kryzysów, ale również zwiększa prawdopodobieństwo wybuchu nowych kryzysów; podkreśla, że system wielostronny, którego centralnym elementem są ONZ i inne fora wielostronne, nadal jest najskuteczniejszy, jeżeli chodzi o wspieranie działań na rzecz pokoju i bezpieczeństwa, poszanowania praw człowieka oraz stawianie czoła globalnym wyzwaniom w sposób sprawiedliwy, zrównoważony i oparty na zasadach; wyraża uznanie dla roli ONZ w promowaniu praw człowieka, rozwiązywaniu konfliktów i globalnym zarządzaniu, zwłaszcza w strefach konfliktu;

27. podkreśla, że coraz bardziej rażące nieprzestrzeganie prawa międzynarodowego i upolitycznienie debat dotyczących międzynarodowych instytucji wymiaru sprawiedliwości, takich jak MTS i MTK, stanowi egzystencjalne zagrożenie dla światowego porządku opartego na zasadach; wyraża głębokie zaniepokojenie rosnącym lekceważeniem międzynarodowego prawa humanitarnego i praw człowieka oraz związaną z tym polaryzacją; wyraża ubolewanie z powodu bezprecedensowych zagrożeń, przed jakimi stoi MTK, w szczególności ze względu na nałożenie sankcji na jego sędziów i pracowników; przypomina, że prawo międzynarodowe i właściwe niezależne organy sądowe mają zasadnicze znaczenie, jeśli chodzi o utrzymanie międzynarodowego wymiaru sprawiedliwości, rozliczalność i walkę z bezkarnością, co jest niezbędnym warunkiem każdego procesu pojednania i trwałego pokoju;

28. podkreśla, że wszystkie państwa członkowskie UE, jako strony statutu rzymskiego, są prawnie zobowiązane do egzekwowania nakazów aresztowania wydanych przez MTK; ma na uwadze, że

każda decyzja o zignorowaniu tych zobowiązań lub wycofaniu się z MTK narusza dorobek prawny UE oraz podważa międzynarodowy porządek oparty na zasadach;

29. ponownie podkreśla zdecydowane poparcie UE dla Europejskiego Trybunału Praw Człowieka; wzywa wszystkie państwa sygnatariuszy europejskiej konwencji praw człowieka do pełnego przestrzegania orzeczeń Trybunału;

30. z zaniepokojeniem stwierdza, że niektóre państwa wielokrotnie podejmowały próby wprowadzenia do prac Rady Praw Człowieka terminologii i koncepcji, które w efekcie prowadzą do relatywizacji kwestii odpowiedzialności; wzywa UE i jej państwa członkowskie do systematycznego odrzucania tego rodzaju prób;

31. wyraża poważne zaniepokojenie sytuacją w zakresie praw człowieka na terytoriach nielegalnie okupowanych, w tym na terytorium UE, oraz w przypadkach przedłużających się, licznych zamrożonych i niewidocznych konfliktów, oraz wzywa do podjęcia skutecznych środków w celu praktycznego zapobiegania poważnym naruszeniom praw człowieka na miejscu;

Ocena zestawu narzędzi UE na rzecz propagowania i ochrony praw człowieka i demokracji na świecie

Plan działania UE dotyczący praw człowieka i demokracji na lata 2020–2027

32. zauważa, że ramy czasowe planu działania UE dotyczącego praw człowieka i demokracji są obecnie dostosowane do cyklu budżetowego UE, co powinno ułatwić finansowanie priorytetów przewidzianych w planie działania; przypomina jednak, że przegląd śródokresowy nie opierał się na jasnych poziomach odniesienia w kwestii oceny i w związku z tym nie zawierał jasnych wytycznych dotyczących eliminowania niedociągnięć; uważa, że nie należy jeszcze bardziej opóźniać pełnego przeglądu planu działania UE dotyczącego praw człowieka i demokracji oraz że należy natychmiast rozpocząć ustalanie parametrów nowego, udoskonalonego planu;

33. nalega, by Parlament aktywnie uczestniczył w przygotowywaniu nowego planu działania;

34. podkreśla rolę dyplomacji publicznej, parlamentarnej i kulturalnej UE oraz międzynarodowych stosunków kulturalnych w propagowaniu praw człowieka i demokracji, a ponadto wzywa dział komunikacji strategicznej i prognoz strategicznych ESDZ do zwiększenia wysiłków w tym zakresie, do czego powinien otrzymać odpowiednie zasoby;

Finansowanie działań zewnętrznych na rzecz praw człowieka i demokracji – proponowany instrument „Globalny wymiar Europy” w wieloletnich ramach finansowych na lata 2028–2034

35. z zadowoleniem przyjmuje cele związane z prawami człowieka i demokracją we wszystkich filarach proponowanego instrumentu „Globalny wymiar Europy” oraz proponowane zwiększenie unijnego finansowania działań zewnętrznych, zwłaszcza jeśli wziąć pod uwagę dramatyczne cięcia, jakich dokonały inne główne podmioty na świecie, które mają bezpośredni wpływ na najbardziej wrażliwe grupy społeczne; podkreśla, że UE nie może samodzielnie wypełnić tej luki;

36. wyraża jednak głębokie ubolewanie z powodu usunięcia programu tematycznego dotyczącego praw człowieka i demokracji, który był sztandarowym instrumentem UE do promowania i ochrony praw człowieka oraz demokracji na całym świecie, a także zwraca uwagę na konieczność spójnego integrowania podejścia opierającego się na prawach człowieka ze wszystkimi unijnymi instrumentami działań zewnętrznych w celu zapewnienia spójności, jak i na brak specjalnego budżetu i wydzielonych środków; podkreśla rolę Parlamentu w procesie programowania instrumentu i wzywa Komisję oraz ESDZ do terminowego przekazywania wszystkich istotnych informacji, aby umożliwić Parlamentowi odpowiednie wypełnianie jego roli;

37. podkreśla potrzebę ustalenia jasnych celów procentowych, wydzielenia odrębnych linii budżetowych i zapewnienia przejrzystości monitorowania, aby zagwarantować, że fundusze będą skutecznie wykorzystywane do rozwiązywania globalnych wyzwań i wspierania słabszych grup społecznych; przypomina o zakazie przeznaczania funduszy unijnych na działania sprzeczne z podstawowymi wartościami UE, takie jak terroryzm lub ekstremizm;

38. wyraża ubolewanie z powodu braku przejrzystej i egzekwowalnej warunkowości w zakresie praw człowieka i demokracji w odniesieniu do współpracy z państwami spoza UE, co byłoby skutecznym narzędziem umożliwiającym UE realizację konkretnych zobowiązań w zakresie propagowania praw człowieka na całym świecie;

Specjalny przedstawiciel UE ds. praw człowieka

39. nadal uważa, że specjalny przedstawiciel UE ds. praw człowieka jest ważnym głosem zewnętrznej polityki UE w dziedzinie praw człowieka oraz poprawia widoczność i spójność tej polityki w ścisłej współpracy i koordynacji ze wszystkimi organami UE;

Specjalny wysłannik UE ds. propagowania i ochrony wolności religii lub przekonań poza UE

40. zauważa, że stanowisko specjalnego wysłannika UE ds. propagowania wolności religii lub przekonań poza UE pozostaje nieobsadzone od ponad roku; podkreśla potrzebę zapewnienia ścisłej współpracy ze specjalnym przedstawicielem UE ds. praw człowieka i grupą roboczą Rady ds. praw człowieka;

Umowy handlowe i międzynarodowe UE z państwami trzecimi

41. podkreśla kluczową rolę umów międzynarodowych, w tym układów o stowarzyszeniu i umów handlowych, oraz instrumentów takich jak ogólny system preferencji taryfowych (GSP) i GSP Plus w umieszczaniu praw człowieka i standardów demokratycznych w centrum stosunków UE z państwami trzecimi, w zachęcaniu do przestrzegania tych norm i monitorowaniu ich przestrzegania oraz we wdrażaniu warunkowości w zakresie praw człowieka w polityce zewnętrznej UE; ponawia apel o uwzględnianie ocen dotyczących praw człowieka oraz surowych klauzul praw człowieka w odpowiednich umowach między UE a państwami niebędącymi członkami UE; podkreśla, jak ważne jest zwalczanie nierówności płci i propagowanie praw kobiet w tych umowach, w tym przez wspieranie udziału kobiet w gospodarce oraz ochronę ich przed dyskryminacją i wyzyskiem;

42. nalega, aby prawa ludności rdzennej, o których mowa w Deklaracji Organizacji Narodów Zjednoczonych o prawach ludności rdzennej, były konsekwentnie przestrzegane w umowach UE, projektach rozwojowych i działalności przedsiębiorstw mających wpływ na ich ziemie lub zasoby; podkreśla, jak ważne dla zrównoważonego rozwoju, działań w dziedzinie klimatu i ochrony różnorodności biologicznej jest przestrzeganie praw ludności rdzennej;

43. przypomina o odpowiedzialności przedsiębiorstw za dopilnowanie, aby ich działalność i łańcuchy dostaw nie były uwikłane w łamanie praw człowieka; podkreśla potrzebę wyeliminowania luk prawnych i regulacyjnych, które mogą być wykorzystywane przez przedsiębiorstwa kosztem praw człowieka i środowiska; ponownie wyraża zdecydowane poparcie dla otwartej międzyrządowej grupy roboczej ONZ ds. międzynarodowych korporacji i innych przedsiębiorstw w odniesieniu do praw człowieka w kontekście opracowania prawnie wiążącego instrumentu dotyczącego biznesu i praw człowieka;

Dialog UE dotyczący praw człowieka

44. zauważa, że w 2024 r. zorganizowano 35 rund dialogu i konsultacji dotyczących praw człowieka; uważa, że dialog ten nadal jest ważnym instrumentem propagowania praw człowieka i demokracji, ale ubolewa, że często postrzegany jest jako odrębny instrument, a nie kluczowy element trwałego zaangażowania w dziedzinie praw człowieka w stosunkach z państwami i regionami spoza UE; wzywa do większego i znaczącego angażowania w te dialogi społeczeństwa obywatelskiego; podkreśla, że nie wolno utrudniać udziału w dialogach dotyczących praw człowieka autentycznym organizacjom społeczeństwa obywatelskiego oraz że każdy dialog musi obejmować je bez ograniczeń; uważa, że istnieje bardziej systemowa możliwość zwiększenia roli Parlamentu w procesie dialogu; ponownie podkreśla potrzebę zgłaszania indywidualnych przypadków, w szczególności

tych, na które Parlament zwrócił uwagę w rezolucjach, oraz zapewnienia odpowiednich działań następczych; odnotowuje fakt, że w kilku przypadkach dialog dotyczący praw człowieka w dalszym ciągu nie odbywa się w siedzibie głównej UE;

Instrumenty i narzędzia UE służące do nakładania sankcji, w tym globalny system sankcji za naruszenia praw człowieka (unijna ustawa Magnickiego)

45. ponownie wyraża poparcie dla szerszego stosowania globalnego systemu sankcji za naruszenia praw człowieka i innych systemów sankcyjnych ad hoc jako kluczowych narzędzi politycznych UE służących do promowania praworządności, demokracji i praw człowieka, które uzupełniają inne instrumenty sądowe; wzywa UE i państwa członkowskie do rozszerzenia zakresu globalnego systemu sankcji UE za naruszenia praw człowieka i uwzględnienia w nim aktów korupcji, o co Parlament wielokrotnie wnosił, oraz systematyczne umieszczanie w tym systemie sprawców represji transgranicznych, w tym represji skierowanych przeciwko społecznościom diaspory; przypomina jednak o ograniczeniach i powolności obecnego systemu podejmowania decyzji w zakresie uruchamiania tych instrumentów oraz o lukach w mechanizmach egzekwowania, które to luki umożliwiają obchodzenie przepisów; ponawia swój apel o wprowadzenie głosowania większością kwalifikowaną przy podejmowaniu decyzji w sprawie globalnego systemu sankcji UE za naruszenia praw człowieka; apeluje o równe, oparte na zasadach i pełne egzekwowanie sankcji oraz wzywa do przeciwdziałania obchodzeniu przepisów;

Wsparcie UE dla obrońców praw człowieka

46. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w 2024 r. w ramach mechanizmu na rzecz obrońców praw człowieka, finansowanego z programu tematycznego dotyczącego praw człowieka i demokracji, będącego częścią Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – „Globalny wymiar Europy”, wsparto 10 050 obrońców praw człowieka uznanych za osoby narażone na wysokie ryzyko (51% to kobiety), i w tym samym okresie udzielono wsparcia ponad 700 dziennikarzom zagrożonym w 60 krajach;

47. wyraża ubolewanie, że niektóre mechanizmy ochrony obrońców praw człowieka, takie jak ProtectDefenders, nie dysponują wystarczającymi środkami, aby sprostać potrzebom, oraz wzywa UE i państwa członkowskie do zwiększenia wsparcia budżetowego, co zagwarantuje elastyczne, dostępne i długoterminowe finansowanie oraz umożliwi obrońcom praw człowieka kontynuowanie ich ważnej pracy w obliczu nasilających się represji;

48. akcentuje kluczową rolę delegatur UE i przedstawicielstw państw członkowskich w obserwacji procesów sądowych, przeprowadzaniu

wizyt w miejscach zatrzymania oraz we wspieraniu rodzin i prawników prześladowanych obrońców praw człowieka;

49. z zadowoleniem przyjmuje aktualizację unijnego podręcznika wizowego w 2024 r., której celem jest wyjaśnienie państwom członkowskim możliwości elastycznego rozpatrywania spraw dotyczących obrońców praw człowieka, aby przyspieszyć procedury ubiegania się o wizy krótkoterminowe przez osoby zagrożone;

50. podkreśla cenną rolę społeczności laureatów Nagrody im. Sacharowa, w tym za pośrednictwem programu stypendialnego im. Sacharowa, w przyczynianiu się do lepszego zrozumienia zjawiska represji wobec obrońców praw człowieka, jego różnych skutków i możliwych sposobów przeciwdziałania mu, w tym na szczeblu ponadnarodowym; wzywa do dalszego wzmacniania wspólnoty laureatów Nagrody im. Sacharowa jako platformy bezpośrednich doświadczeń w obszarze monitorowania naruszeń, szerzenia wiedzy i mobilizowania międzynarodowych sieci;

Działania UE na szczeblu wielostronnym na rzecz utrzymania globalnego ładu opartego na zasadach

51. z zadowoleniem przyjmuje wysiłki UE, jeśli chodzi o przedkładanie lub wspieranie rezolucji na forum Rady Praw Człowieka i Zgromadzenia Ogólnego ONZ; wyraża zaniepokojenie, że niedawne decyzje państw spoza UE o ograniczeniu finansowania dla Rady Praw Człowieka i całego systemu ONZ mają już odczuwalny wpływ na ich zdolność do wypełniania powierzonej im misji;

52. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Rada Europy odgrywa wiodącą rolę w rozwiązywaniu problemów i szybszym stanowieniu globalnych norm i standardów w kilku obszarach związanych z prawami człowieka, takich jak przemoc ze względu na płeć, wolność akademicka, ochrona prawników i dziennikarzy, sztuczna inteligencja i prawa człowieka;

53. jest głęboko zaniepokojony faktem, że MTK, jego urzędnicy i współpracujący z nim partnerzy spotykają się z groźbami lub atakami; potwierdza swoje zdecydowane poparcie dla MTS i MTK jako kluczowych, niezależnych i bezstronnych organów sądowych; z zadowoleniem przyjmuje stałe wsparcie finansowe, jakiego UE udziela MTK w okresie szczególnie trudnym dla międzynarodowego wymiaru sprawiedliwości; ubolewa, że wciąż nie uruchomiono unijnego statusu blokującego w celu ochrony MTK przed eksterytorialnymi skutkami sankcji;

Podejście „Drużyna Europy” i wspieranie demokracji

54. dostrzega, jaką wartość ma ujednolicenie podejścia do ochrony i promowania praw człowieka we wszystkich instytucjach i organach UE oraz przedstawicielstwach państw członkowskich

zaangażowanych w działania zewnętrzne, przede wszystkim w ambasadach państw członkowskich i delegaturach UE w państwach trzecich, a także wykorzystanie wszystkich możliwości Parlamentu; podkreśla, że elastyczne i skoordynowane podejście powinno utrzymać swój inkluzywny charakter, aby instytucjonalny system kontroli i równowagi w UE mógł działać bez zarzutu; podkreśla, że Parlament odgrywa ważną rolę w przestrzeganiu wartości UE i praw człowieka, na przykład poprzez dyplomację parlamentarną, dialogi międzyparlamentarne i rezolucje, propagowanie mediacji i zachęcanie do kultury dialogu i kompromisu, zwłaszcza wśród młodych przywódców politycznych, a także wzmacnianie pozycji parlamentarzystek, obrońców praw człowieka oraz przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego i niezależnych mediów; ponownie wzywa Komisję do kontynuacji i rozszerzenia działań w tych dziedzinach przez zwiększenie wsparcia dla organów UE; odnotowuje bieżące prace w ramach inicjatywy „Drużyna Europy na rzecz demokracji” w kilku krajach; uważa, że ściślejsza współpraca między parlamentarnym Zespołem ds. Wspierania Demokracji i Koordynacji Wyborów, odpowiednimi dyrekcjami generalnymi Komisji i ESDZ miałaby znaczący pozytywny wpływ na działania wspierające demokrację w państwach spoza UE;

Zalecenia

55. wzywa UE do wykorzystania dostępnych jej narzędzi w celu przeciwdziałania rosnącym wyzwaniom, z jakimi boryka się multilateralizm, aby praca instytucji międzynarodowych była w dalszym ciągu respektowana; wzywa UE i jej państwa członkowskie do zwiększenia wsparcia dla ONZ i wszystkich jej agencji, zarówno politycznego, jak i finansowego, w tym w zakresie reformy tej organizacji, a także dopilnowania, aby były one dostosowane do założeń i odpierały wpływy reżimów autorytarnych i totalitarnych, oraz zapewnienia kontynuacji multilateralizmu jako podstawy globalnego zarządzania; wzywa UE do rozszerzenia własnych programów wsparcia i finansowania w celu przeciwdziałania politycznie motywowanej presji oraz w celu ochrony niezależnych mechanizmów i procedur; ponownie przypomina, że UE i jej państwa członkowskie powinny mówić jednym głosem na forach wielostronnych; apeluje, by delegatury UE odgrywały większą rolę na forach wielostronnych i aby w tym celu otrzymywały odpowiednie zasoby;

56. apeluje o wsparcie specjalnego przedstawiciela UE w jego pracy przez zwiększenie zasobów i lepszą koordynację z delegacjami UE na całym świecie, podkreślając, że ograniczona przejrzystość i widoczność – taka jak brak publicznych sprawozdań z wizyt w poszczególnych krajach, programu prac i priorytetów lub brak dedykowanej strony internetowej – mogą utrudniać kontrolę publiczną i rozliczalność; ubolewa, że mimo ciągłych apeli Parlament został wykluczony z procesu wyboru specjalnego przedstawiciela UE

i wzywa do zmiany tej praktyki;

57. wzywa Komisję do zapewnienia terminowego mianowania specjalnego wysłannika UE ds. wolności religii lub przekonań; podkreśla, jak ważne jest zapewnienie specjalnemu wysłannikowi odpowiedniej ciągłości, zasobów i widoczności w celu skutecznego promowania wolności religii lub przekonań na całym świecie; zaznacza, że regularne składanie sprawozdań Parlamentowi Europejskiemu jeszcze bardziej wzmocniłoby przejrzystość i współpracę w tej dziedzinie;

58. wzywa do zniesienia przepisów dotyczących apostazji i bluźnierstwa; wzywa UE i jej państwa członkowskie do zintensyfikowania wysiłków na rzecz ochrony wolności myśli, sumienia, religii lub przekonań, do poruszania tej kwestii na forach ONZ oraz do konsolidacji sprawozdań delegatur UE w tej sprawie; wzywa wiceprzewodniczącą Komisji / wysoką przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, ESDZ i Komisję do systematycznego podnoszenia w dialogach politycznych i dotyczących praw człowieka kwestii prześladowań mniejszości religijnych oraz do zapewnienia pełnego poszanowania wolności myśli, sumienia, religii lub przekonań; zwraca się do Rady o skorzystanie z globalnego systemu sankcji UE za naruszenia praw człowieka wobec osób i podmiotów odpowiedzialnych za poważne naruszenia wolności religii lub przekonań; zwraca się do ESDZ o zidentyfikowanie krajów priorytetowych w działaniach UE w zakresie wolności religii lub przekonań i o coroczne składanie Parlamentowi sprawozdań z postępów;

59. wzywa wszystkie państwa członkowskie UE jako państwa strony Karty Narodów Zjednoczonych, statutu rzymskiego i europejskiej konwencji praw człowieka do przestrzegania wszystkich orzeczeń właściwych sądów międzynarodowych, w tym Europejskiego Trybunału Praw Człowieka; wzywa UE, by apelowała do państw spoza UE, w tym do swoich głównych partnerów, krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących, o przystąpienie do statutu rzymskiego; zwraca się do UE i jej państw członkowskich o dalsze i większe wsparcie dla MTK za pomocą niezbędnych środków, włącznie z zasobami i poparciem politycznym; wzywa wszystkie państwa członkowskie do poszanowania i podtrzymywania działań i decyzji wszystkich organów MTK, w tym przez egzekwowanie nakazów aresztowania wydanych przez MTK; domaga się ochrony MTK, jego urzędników i osób z nim współpracujących przed groźbami i atakami i w tym względzie ponawia swój apel do Komisji o pilne uruchomienie statusu blokującego, aby chronić MTK przed konsekwencjami sankcji i umożliwić mu dalsze, w pełni niezależne funkcjonowanie; wzywa państwa członkowskie do stosowania jurysdykcji uniwersalnej w walce z bezkarnością;

60. wzywa Komisję i ESDZ do przyjęcia nowego planu działania w

sprawie równości płci na okres po roku 2027, który to plan będzie uwzględniał potrzebę dodatkowego wsparcia z myślą o działaniach na rzecz równości płci i praw kobiet oraz w sposób szczególny – problem przemocy ze względu na płeć i potrzebę podejścia do pomocy humanitarnej uwzględniającego aspekt płci;

61. wzywa UE i jej państwa członkowskie, aby zaproponowały uznanie apartheidu płciowego za zbrodnię przeciwko ludzkości w celu pociągnięcia osób odpowiedzialnych za to przestępstwo do odpowiedzialności; wzywa do zdecydowanego poparcia definicji apartheidu płciowego zaproponowanej przez grupę roboczą ONZ ds. dyskryminacji kobiet i dziewcząt;

62. wzywa do zapewnienia ochrony ludności cywilnej we wszystkich konfliktach zbrojnych oraz do utworzenia w razie potrzeby korytarzy humanitarnych, aby umożliwić ludności cywilnej ucieczkę przed konfliktami, oraz zdecydowanie potępia ataki na cywilów; domaga się skuteczniejszej ochrony dziennikarzy i obrońców praw człowieka podczas konfliktów zbrojnych, ponieważ są oni szczególnie narażeni na ataki ze względu na swoją pracę polegającą na dokumentowaniu naruszeń praw człowieka; podkreśla, że matki i dzieci są w szczególnie wysokim stopniu narażone na głód i niedożywienie;

63. apeluje o angażowanie kobiet i mężczyzn z niepełnosprawnościami w procesy odbudowy po konfliktach zbrojnych lub klęskach żywiołowych, aby zapewnić im możliwość wnoszenia wkładu w projektowanie bezpiecznej i dostępnej infrastruktury;

64. wzywa Komisję i ESDZ do ustanowienia jasnych wskaźników i terminów w planie działania UE dotyczącym praw człowieka i demokracji na okres po 2027 r. w celu pomiaru osiągnięć, poprawy spójności między działaniami wewnętrznymi a zewnętrznymi UE oraz jaśniejszego określenia powiązań między priorytetami wskazanymi w planie działania a wąsko rozumianymi poziomami odniesienia;

65. wzywa Komisję i ESDZ do pełniejszego zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego i uwzględnienia w większym wymiarze wyników konsultacji przy opracowywaniu i wdrażaniu zewnętrznej polityki w zakresie praw człowieka, w tym konsultacji z lokalnymi podmiotami, które są najbliżej szczebla wdrażania;

66. wzywa do ustanowienia w przyszłych wieloletnich ramach finansowych jednoznacznie wyodrębnionego budżetu przeznaczonego na prawa człowieka, demokrację i praworządność, z jasnymi celami w zakresie równouprawnienia płci, obejmującego odpowiednie wsparcie finansowe na rzecz rozwoju struktur demokratycznych i rozwoju wolnych mediów, w tym również w krajach sąsiadujących; podkreśla, że budżet UE musi być chroniony również w związku z jego wykorzystaniem do celów zewnętrznych, gdyż stanowi on istotne narzędzie, dzięki któremu można nakłonić państwa partnerskie do przestrzegania w większym stopniu praw

człowieka i standardów demokratycznych; w związku z tym apeluje o wprowadzenie do nowego instrumentu „Globalny wymiar Europy” dających się egzekwować klauzul dotyczących praw człowieka i demokracji w celu finansowania krajów partnerskich spoza UE; apeluje o wprowadzenie operacyjnych ram warunkowości, które miałyby zastosowanie m.in. do pomocy makrofinansowej, preferencji handlowych i ułatwień wizowych, a także jasnych punktów odniesienia i dających się egzekwować mechanizmów prawnych gwarantujących przestrzeganie przepisów, w tym klauzul zawieszenia na wypadek uporczywych naruszeń;

67. domaga się, aby kraje spoza UE otrzymujące wsparcie unijne w dziedzinie praw człowieka, praworządności lub rozwoju społeczeństwa obywatelskiego ustanowiły niezależne krajowe instytucje praw człowieka, takie jak biura rzecznika praw obywatelskich, zgodnie z zasadami paryskimi; podkreśla, że obecność takich instytucji powinna być warunkiem wstępnym kwalifikowalności do finansowania;

68. wzywa unijnych partnerów instytucjonalnych do przedstawienia nowych sposobów na usprawnienie procesu decyzyjnego, w tym głosowania większością kwalifikowaną, a w przypadku stosowania bardziej elastycznego podejścia, takiego jak „Drużyna Europy”, do zapewnienia wystarczających gwarancji w odniesieniu do praw człowieka;

69. wzywa do wzmocnienia dialogu na temat praw człowieka, a to za pomocą jasnych punktów odniesienia i oczekiwanych wyników, tak aby postępy można było jasno określić i ocenić podczas każdej z kolejnych rund dialogu; apeluje o systematyczne i znaczące zaangażowanie podmiotów społeczeństwa obywatelskiego w dialog dotyczący praw człowieka i działania następcze;

70. wzywa do poprawy widoczności tego dialogu i jego wyników, w tym poprzez publikację wspólnych oświadczeń prasowych, oraz zaznacza, że dialogi te muszą być ukierunkowane na wyniki lub oparte na jasnych kryteriach umożliwiających skuteczne monitorowanie, w tym poprzez konsultacje ex ante i ex post z rzeczywistymi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego;

71. wzywa do zacieśnienia współpracy z Parlamentem w procesie przygotowywania się do każdego dialogu w sprawie praw człowieka; podkreśla ponadto, że UE musi w dalszym ciągu wywierać nacisk presję, dążąc do tego, aby rundy dialogu były prowadzone w siedzibie głównej UE; uważa, że społeczeństwo obywatelskie i krajowe instytucje zajmujące się prawami człowieka powinny odgrywać szczególną rolę w monitorowaniu postępów w realizacji tych celów;

72. wzywa UE do nieustawania w wysiłkach na rzecz wprowadzenia europejskich i międzynarodowych instrumentów gwarantujących

dostęp do wymiaru sprawiedliwości i skuteczne środki odwoławcze osobom, które ucierpiały z powodu łamania praw człowieka przez przedsiębiorstwa; wzywa do skutecznego i dokładnego wdrożenia obecnych przepisów UE dotyczących odpowiedzialnego postępowania przedsiębiorstw w zakresie praw człowieka, praw pracowniczych i praw środowiskowych, takich jak przepisy UE dotyczące należytej staranności; podkreśla potrzebę ustanowienia strategii i mechanizmów UE zdolnych do skutecznego pogodzenia wymogów zrównoważonej transformacji z poszanowaniem źródeł utrzymania lokalnych społeczności; wzywa UE do promowania i ochrony w swojej polityce zagranicznej praw społeczności lokalnych i ludności rdzennej;

73. apeluje do UE, by jednoznacznie zobowiązała się do wdrożenia porozumienia paryskiego i zacieśniła międzynarodową współpracę w dziedzinie klimatu; podkreśla, jak ważne jest uwzględnienie na najwyższym szczeblu wpływu zmiany klimatu na pokój i bezpieczeństwo;

74. wzywa UE do oceny skuteczności zestawu narzędzi służących do przeciwdziałania kampaniom dezinformacyjnym wymierzonym w UE, zwłaszcza w krajach otrzymujących od UE znaczną pomoc humanitarną i rozwojową oraz w krajach kandydujących do członkostwa w UE; pilnie wzywa UE do wspierania wiarygodnych mediów i kanałów informacyjnych, które promują rozliczalność władz i wspierają przemiany demokratyczne, a także podkreśla konieczność zachowania zasad pluralizmu, przejrzystości i niezależności;

75. z zadowoleniem przyjmuje dyrektywę mającą na celu ochronę dziennikarzy i obrońców praw człowieka przed stanowiącymi nadużycie działaniami prawnymi i powództwami typu SLAPP; zachęca prawodawców w państwach niebędących członkami UE do opracowania przepisów mających ten sam cel w ramach szerszych wysiłków na rzecz promowania i ochrony wolności i pluralizmu mediów; domaga się uwzględnienia ataków na wolność mediów, a także utrzymującej się i systematycznej erozji prawa do informacji, przy monitorowaniu przez UE przestrzegania umów międzynarodowych;

76. podkreśla, jak ważne jest przeciwdziałanie dezinformacji w kwestiach związanych z płcią i nękaniu w internecie, które są wymierzone w kobiety działające w polityce, dziennikarstwie i społeczeństwie obywatelskim oraz mają na celu uciszanie głosów sprzeciwu, podważanie uczestnictwa w życiu demokratycznym i rozpowszechnianie antyunijnej narracji; podkreśla, że instrument ten powinien zawierać wiążące zobowiązania dotyczące zapobiegania wpływowi na prawa człowieka w aspekcie płci, łagodzenia tego wpływu i zaradzania mu; apeluje o podjęcie proporcjonalnych i skutecznych działań zaradczych oraz o udoskonalenie narzędzi monitorowania w celu zapobiegania takim zjawiskom, ujawniania ich i reagowania na nie, przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony praw

podstawowych i wolności wypowiedzi; apeluje o specjalne środki wsparcia i ochrony w celu zapewnienia bezpieczeństwa dziennikarkom, działaczkom i polityczkom w internecie i poza nim;

77. apeluje o wspieranie ochrony i promowania wolności akademickiej jako zasadniczego elementu otwartych i demokratycznych społeczeństw;

78. wzywa Komisję i państwa członkowskie do uznania represji ponadnarodowych za szczególne zagrożenie dla praw człowieka, ustanowienia systemów monitorowania takich represji, ich dokumentowania i przeciwdziałania im, zagwarantowania organom ścigania szkoleń i zasobów oraz zapewnienia odpowiedzialności sprawców, w tym urzędników i agentów państw spoza UE oraz lokalnych pomocników; podkreśla, że UE powinna uwzględnić te tendencje w swoich wytycznych dotyczących praw człowieka i współpracy międzynarodowej;

79. wzywa UE i jej państwa członkowskie do kontynuowania i zwiększenia wsparcia dla obrońców praw człowieka oraz do dostosowania odpowiednich zabezpieczeń regulacyjnych w UE w celu zwalczania ponadnarodowych represji;

80. przypomina, że przywództwo UE w działaniach dyplomatycznych dotyczących sztucznej inteligencji i cyfryzacji jest kluczowe dla promowania modeli zapewniających wysokie standardy praw człowieka, a także dla ich znaczenia i odporności; w związku z tym wzywa UE do zintensyfikowania działań dyplomatycznych w zakresie cyfryzacji i sztucznej inteligencji, do egzekwowania aktu o usługach cyfrowych[9] i zadbania o to, by firmy technologiczne i platformy mediów społecznościowych przestrzegały zobowiązań w zakresie praw człowieka i przeciwdziałały represjom ponadnarodowym, w tym wobec obrońców praw człowieka; wzywa UE i jej państwa członkowskie do dopilnowania, aby podmioty, które umożliwiają transgraniczne represje cyfrowe, zwłaszcza w sektorze technologii, zostały pociągnięte do odpowiedzialności;

81. ponownie podkreśla znaczenie unijnych misji obserwacji wyborów dla niezależnej i bezstronnej oceny procesów wyborczych, które te misje monitorują, biorąc pod uwagę rosnącą ingerencję niektórych państw w wybory w innych krajach za pomocą taktyki hybrydowej, w tym sztucznej inteligencji; wzywa ESDZ i Komisję do przeanalizowania i przedstawienia Parlamentowi inicjatyw mających na celu sprostanie wyzwaniom stwarzanym przez sztuczną inteligencję w procesach wyborczych; apeluje o ochronę międzynarodowych obserwatorów wyborów; apeluje o działania

---

9 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2065 z 19 października 2022 r. w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych oraz zmiany dyrektywy 2000/31/WE (akt o usługach cyfrowych) (Dz.U. L 277 z 27.10.2022, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

następcze w związku z przyjmowaniem i wdrażaniem zaleceń unijnych misji obserwacji wyborów w państwach spoza UE oraz o ich uwzględnianie jako kluczowego elementu ogólnych ram stosunków między UE a danym państwem spoza UE; podkreśla wkład Parlamentu w te misje jako istotny wymiar jego działań zewnętrznych, a także w opracowywanie i usprawnianie ich metod; zauważa, że coraz częściej dochodzi do sytuacji, w której kraje odmawiają zaproszenia UE do obserwacji wyborów, i wzywa ESDZ do reagowania na takie sytuacje; z zadowoleniem przyjmuje działania Europejskiego Funduszu na rzecz Demokracji i ponownie podkreśla potrzebę dalszego wzmacniania jego pracy i zwiększenia jego zasobów; apeluje o dalsze wsparcie finansowe UE dla organizacji misji wyborczych;

82. apeluje o wzmożenie wysiłków na rzecz zagwarantowania udziału mniejszości w życiu publicznym, a także zwiększenie reprezentacji kobiet i ludzi młodych w procesach wyborczych;

83. ponownie potępia wszelkie formy rasizmu, nietolerancji, antysemityzmu, islamofobii, prześladowania chrześcijan, ksenofobii i dyskryminacji ze względu na rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, klasę społeczną, niepełnosprawność, kastę, religię, przekonania, wiek, orientację seksualną lub tożsamość płciową; apeluje o przyjęcie lub wzmocnienie mechanizmów zgłaszania zachowań dyskryminacyjnych, a także o zapewnienie dostępu do skutecznych środków ochrony prawnej, aby położyć kres bezkarności osób, które dopuszczają się takich czynów;

84. ubolewa, że chociaż chrześcijaństwo pozostaje obecnie najbardziej prześladowaną religią na świecie, a dotyczy to ponad 380 mln osób, nie ma europejskiego koordynatora odpowiedzialnego za zwalczanie chrystofobii, mimo że wyznaczono koordynatora ds. zwalczania islamofobii;

85. ponownie wzywa Radę, aby jak najszybciej udzieliła UE ambitnego mandatu do zaangażowania się w trwające negocjacje w sprawie prawnie wiążącego instrumentu ONZ dotyczącego rozliczania przedsiębiorstw za łamanie przez nie praw człowieka; wzywa UE do zapewnienia zgodności prawodawstwa unijnego i krajowego z międzynarodowymi standardami praw człowieka oraz do zacieśnienia współpracy z innymi regionami i organizacjami globalnymi;

86. apeluje o systematyczne wdrażanie ocen ex ante i ex post dotyczących praw człowieka i o uwzględnianie surowych, egzekwowalnych klauzul praw człowieka w umowach między UE a państwami niebędącymi członkami UE wraz z jasno określonymi punktami odniesienia i procedurami, które należy stosować w przypadku naruszeń; wzywa Komisję i ESDZ, by zapewniły skuteczne monitorowanie i egzekwowanie klauzul praw człowieka zawartych w obowiązujących umowach międzynarodowych, w tym przez zawieszenie ich stosowania, oraz poprawiły komunikację z

Parlamentem w kontekście rozważań i decyzji dotyczących tego egzekwowania; przypomina, że w przypadku uporczywego naruszania klauzul dotyczących praw człowieka przez kraje partnerskie, w tym kraje objęte systemem GSP+, UE powinna reagować szybko i zdecydowanie, w tym zawieszając odpowiednie umowy, jeżeli inne rozwiązania okażą się nieskuteczne;

87. apeluje o utworzenie portalu rozpatrywania skarg, który miałby powstać w ramach instrumentów handlowych i finansowych UE, ewentualnie poprzez dostosowanie pojedynczego punktu kontaktowego Komisji, tak aby umożliwić składanie skarg dotyczących nieprzestrzegania klauzul praw człowieka; podkreśla, że portal ten powinien być łatwo dostępny, przyjazny dla obywateli, przejrzysty oraz otwarty dla obywateli państw spoza UE;

88. zachęca do dokładnego monitorowania i oceny zdolności delegatur UE w trosce o to, by każda delegatura posiadała wyznaczony punkt kontaktowy na wypadek naruszenia praw człowieka oraz by punkt ten dysponował wystarczającymi zasobami, aby zapewnić skuteczną i terminową reakcję; zaleca też, by pracownicy delegatur UE przechodzili regularne szkolenie w zakresie obowiązujących wytycznych UE dotyczących szczególnych kwestii związanych z prawami człowieka; domaga się, aby ambasady państw członkowskich bardziej zdecydowanie angażowały się w obronę i propagowanie praw człowieka w państwach spoza UE oraz aktywnie wspierały rolę delegatur UE;

89. podkreśla, że w wielu regionach świata mikroprzedsiębiorstwa oraz małe i średnie przedsiębiorstwa są często siłą napędową lokalnych gospodarek i że coraz częściej są one prowadzone przez kobiety; podkreśla, że przedsiębiorstwa te stanowią 90% wszystkich przedsiębiorstw i że przypada na nie 60–70% zatrudnienia oraz 50% produktu krajowego brutto na świecie; podkreśla znaczenie mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw, a także ich wkład w Agendę 2030 i osiągnięcie celów zrównoważonego rozwoju, a mianowicie celów dotyczących eliminacji ubóstwa i godnych warunków pracy dla wszystkich;

90. ponawia swój apel o priorytetowe traktowanie walki z korupcją jako czynnikiem umożliwiającym łamanie praw człowieka i ataki na demokrację; wzywa Radę do ostatecznego przyjęcia systemu sankcji antykorupcyjnych, który od dawna jest priorytetem Parlamentu;

91. wzywa UE, by zwiększyła zaangażowanie dyplomatyczne w krajach nadal stosujących karę śmierci, która jest niezgodna z prawem do życia i zakazem tortur, oraz by zachęcała je do dialogu i współpracy w kwestiach praw człowieka oraz zapewniała im wsparcie na rzecz opracowania reform wymiaru sprawiedliwości, które mogłyby prowadzić do zniesienia tej kary;

92. wzywa UE do aktualizacji zakresu rozporządzenia w sprawie

przeciwdziałania torturom[10], aby uwzględnić zmiany na międzynarodowym rynku sprzętu zapewniającego bezpieczeństwo, zmiany w stosowaniu i niewłaściwym wykorzystywaniu sprzętu służącego do egzekwowania prawa, a także pojawiające się wyzwania, w szczególności tortury i złe traktowanie niezwiązane z karą pozbawienia wolności podczas tłumienia pokojowych protestów; wzywa UE do promowania przestrzegania Konwencji o traktowaniu jeńców wojennych;

93. wzywa do wzmocnienia inicjatyw UE mających na celu zwalczanie handlu ludźmi, koncentrujących się na wczesnej identyfikacji, ochronie ofiar (w tym dzieci) oraz zakłócaniu finansowania sieci przestępczych;

94. podkreśla, że aby w pełni wykorzystać potencjał wytycznych UE w sprawie obrońców praw człowieka, potrzebne jest dokładne wdrożenie oraz kompleksowy przegląd, aby zmierzyć się z rosnącym poziomem wyrafinowania, jeśli chodzi o prześladowanie i nękanie obrońców praw człowieka, w tym z zagrożeniami cyfrowymi i represjami ponadnarodowymi;

95. wzywa do szerszego stosowania unijnego globalnego systemu sankcji za naruszenia praw człowieka, czyli ustawy Magnickiego, aby nakładać sankcje na osoby, które prześladują lub nękają obrońców praw człowieka, w tym obrońców środowiska i praw do ziemi;

°

° °

96. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, wiceprzewodniczącej Komisji / wysokiej przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, specjalnemu przedstawicielowi Unii Europejskiej ds. praw człowieka, rządom i parlamentom państw członkowskich, Radzie Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych, sekretarzowi generalnemu ONZ, przewodniczącemu 80. sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ, przewodniczącemu Rady Praw Człowieka ONZ, wysokiemu komisarzowi Narodów Zjednoczonych ds. praw człowieka oraz szefom delegatur Unii Europejskiej.

---

10 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/125 z dnia 16 stycznia 2019 r. w sprawie handlu niektórymi towarami, które mogłyby być użyte do wykonywania kary śmierci, tortur lub innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania (Dz.U. L 30 z 31.1.2019, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/125/oj).